

השריון – הכוח

עוצבות משורינות, רב־חיליות, המבוססות על טנקים – בשילוב עם חרמ"ש, עם הנדסה קרבית ועם ארטילריה מתנייעת – ומסתייעות ביחידות תחזוקה ניידות, ימשיכו להיות גם בעתיד הכוח המכריע בלוחמת היבשה, וזאת חרף כל השינויים, שחלו באחרונה במצב המדיני ובמצב האסטרטגי. עוצבות השריון שומרות על מעמדן הבכיר בשל יכולתן הייחודית לשלב עוצמת אש עם ניידות אופרטיווית. שילוב כזה אבד ליחידות החי"ר ולעוצבות הפרשים בדורות הקודמים, וקם לתחייה רק עם הופעת הטנקים במלחמת העולם הראשונה, ועם התפתחותן של העוצבות המשורינות. מובן הזה, אין מי שישווה לעוצבות האלה.

עליונות הטנק, ועמו העליונות של העוצבות המשורינות, לא הושגו בקלות. למן ההתחלה היה עליהן להתמודד עם שלל כלי־נשק (החל בכדורים חודרי שריון ובפגזי ארטילריה וכלה במוקשים), המסוגלים להשמידם. הפעלת טנקים ועוצבות משורינות נתקלה גם בבורות ולעתים אף בעוינות מצד יריביו ה"מסורתיים" של חיל השריון, בדמותם של מסות כלליים ושל משרדי הגנה.

יתר על כן, כל אימת שהופיעו כלי נשק נ"ט חדשים שבה והושמעה הטענה, כי "הגיע קצו של הטנק".

ראוי לזכור: ייחודו של הטנק אינו בכך, שאי אפשר לחודרו, אלא בעובדה, שיש צורך בכלי־נשק ייעודיים או בכלי־נשק רבי־עוצמה במיוחד כדי לנטרלו. לכן, נהנה הטנק ממידה רבה של שרידות בסביבה הטבעית של שדה הקרב. אמנם מאז ומתמיד אפשר היה להשמיד את הטנק, אולם הוא היה בעבר מערכת־נשק תכליתית ביותר, והוא ממשיך להיות כזה, משתי סיבות עיקריות:

האחת: המאזן בין האיומים של הנשק האנטי־טנקי לבין מיגון הטנק לא השתנה באורח ניכר במשך השנים. היחס בין רמת האיום האנטי־טנקי לבין מיגון השריון בגיזרת ההגנה החזיתית של הטנק נשאר כמעט ללא שינוי. כלומר, למרות שרמת האיום עלתה מאוד, לא פחתה שרידות הטנק יחסית לרמת איום זו כלל, והאיום אינו מונע ממנו למלא את ייעודו בשדה הקרב. היחס בין עצמת האש האנטי־טנקית לבין המיגון הבליסטי של הטנק לא השתנה, שכן על אותה התפתחות טכנולוגית, מתבססים בכל עת פיתוח הטנקים, כמו גם פיתוח הנשק האנטי־טנקי.

הסיבה השנייה נעוצה בכך שאין בנמצא שום מערכת־נשק אחרת, לבד מהטנק עצמו, המסוגלת למלא היטב את תפקידיו, והוא הדין לגבי העוצבות המשורינות – אין עוצבות חיליות אחרות, המשלבות ניידות, עוצמת אש ושרידות כשלהן. ובמיוחד, אין שום מערכת־נשק, המשלבת עוצמת אש וניידות, בתוספת מיגון נגד נשק כימי, ביולוגי ורדיולוגי – כפי שהטנק מצויד בהם – ומסוגלת לפעול בכל תנאי מזג־אוויר ובכל שעות היממה,

אלוף (מיל') ישראל פל* *

עוזר שר הביטחון.
בעקבות הרצאתו בכנס
השנתי של חיל השריון של
ארצות-הברית, שנערך
בפורט נוקס במאי 1993.

משוריניות נודע תפקיד דומה גם בשלוש המלחמות העיקריות של ישראל, והן הכריעו את הכף גם במלחמת המפרץ השנייה.

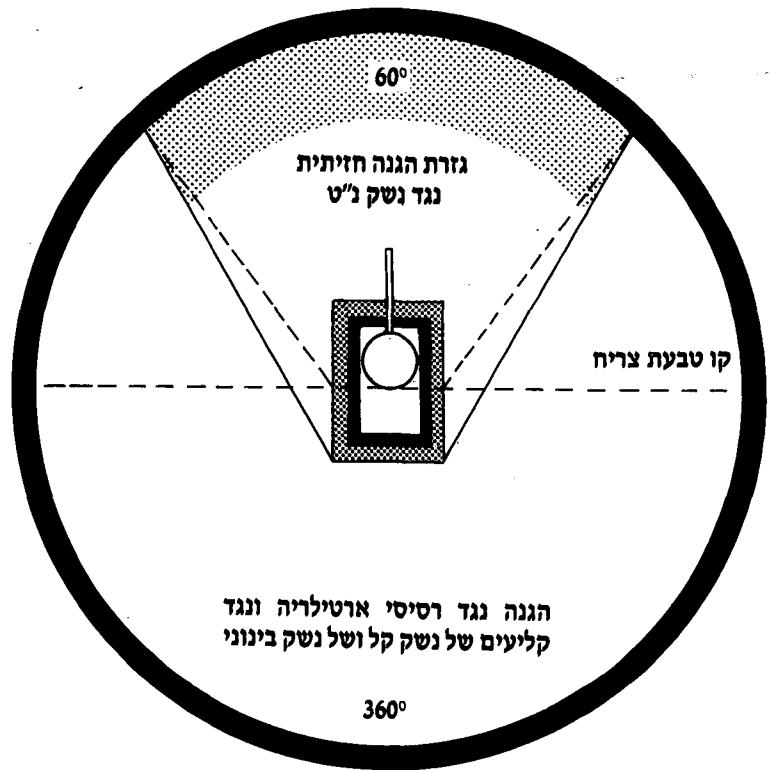
עם זאת, ככל שהדברים נוגעים לטנק ולעוצבות משוריניות, חלו בשנים האחרונות שתי התפתחויות מהפכניות לרעת הכוח המשוריין: האחת היתה בדרג הטקטי בעקבות הופעת טילים מונחים נ"ט (טמנ"טים) מאז שנות ה-60. עד אז כלי-הנשק העיקריים נ"ט היו תותחים, שהטנק היה מסוגל להתמודד אתם בכוחות עצמו, מפני שיכול היה לזהות את חתימת הרשף, האופיינית לתותחים, היורים בלחץ גבוה. בטמנ"טים, הטנק מוגבל ביכולתו לזהות את חתימת שיגורם. כתוצאה מכך, נאלץ הטנק להישען הרבה בהתמודדו עם נשק נ"ט על חיפוי של מערכות נשק אחרות. עובדה זו חוללה מהפכה טקטית באמנות המלחמה המשורינית כיון שהטנק תלוי בסיוע ובחיפוי של כלי-נשק וכוחות אחרים.

ההתפתחות המהפכנית השנייה התחוללה בדרג המערכתי. היא התרחשה עם הופעת המסוק נ"ט. לראשונה בתולדות לוחמת השריון זכתה עוצמת האש האנטי-טנקית לעליונות של ניידות אופרטיבית על פני העוצבה המשורינית.

מסוקי התקיפה חוללו מהפכה בכך שאיפשרו להעתיק את עוצמת האש האנטי-טנקית ולרכז אותה בזירה המערכתית, במהירות העולה על זו, שבה ניתן להעתיק מרכזי כובד של כוחות שריון ממקום למקום. לראשונה בהיסטוריה מתאפיינת עוצמת האש האנטי-טנקית בכך שניתן לרכזה ולהעתיקה מגזרה מערכתית אחת לגזרה אחרת במהירות גדולה יותר מהיכולת להעתיק כוחות שריון, ולרכזם.

לקראת סוף העשור צפויות התפתחויות נוספות, הפעם לטובת השריון:

א. מיגון היקפי. ההבחנה ההיסטורית בין גזרת הגנה חזיתית של 60 מעלות (מרשם 1) לבין גזרה היקפית של 360 מעלות תיעלם. הרק"ם בכלל, והטנק בפרט, יהיו מוגנים במישור האופקי באופן היקפי - 360 מעלות, ובמישור האנכי, כנגד תקיפות מלמעלה בגזרה של 180 מעלות (מרשם 2).

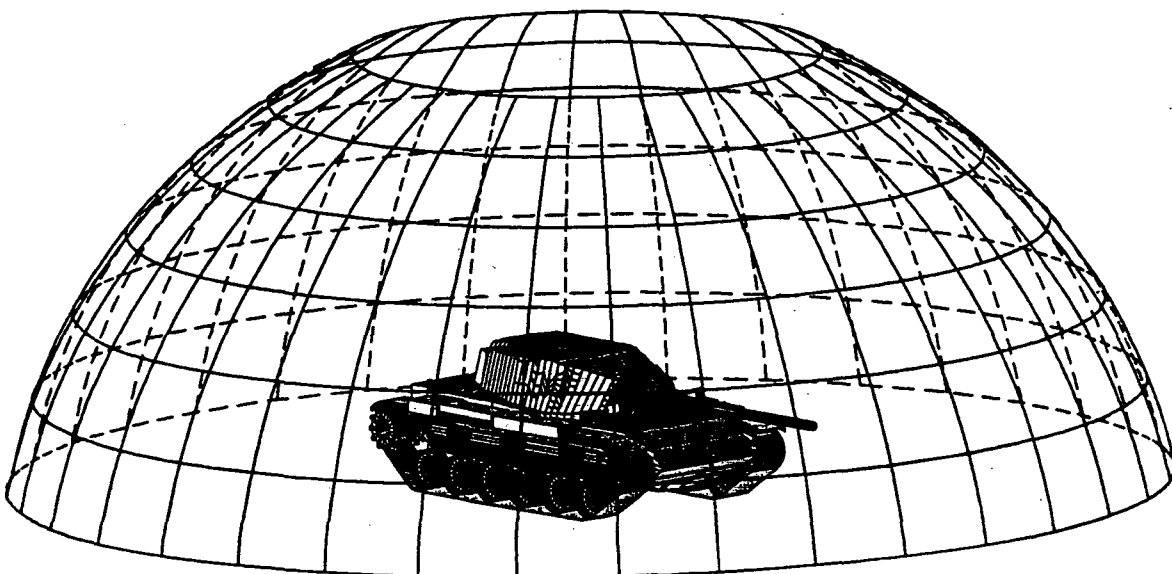

מרשם 1: הגנה אופקית

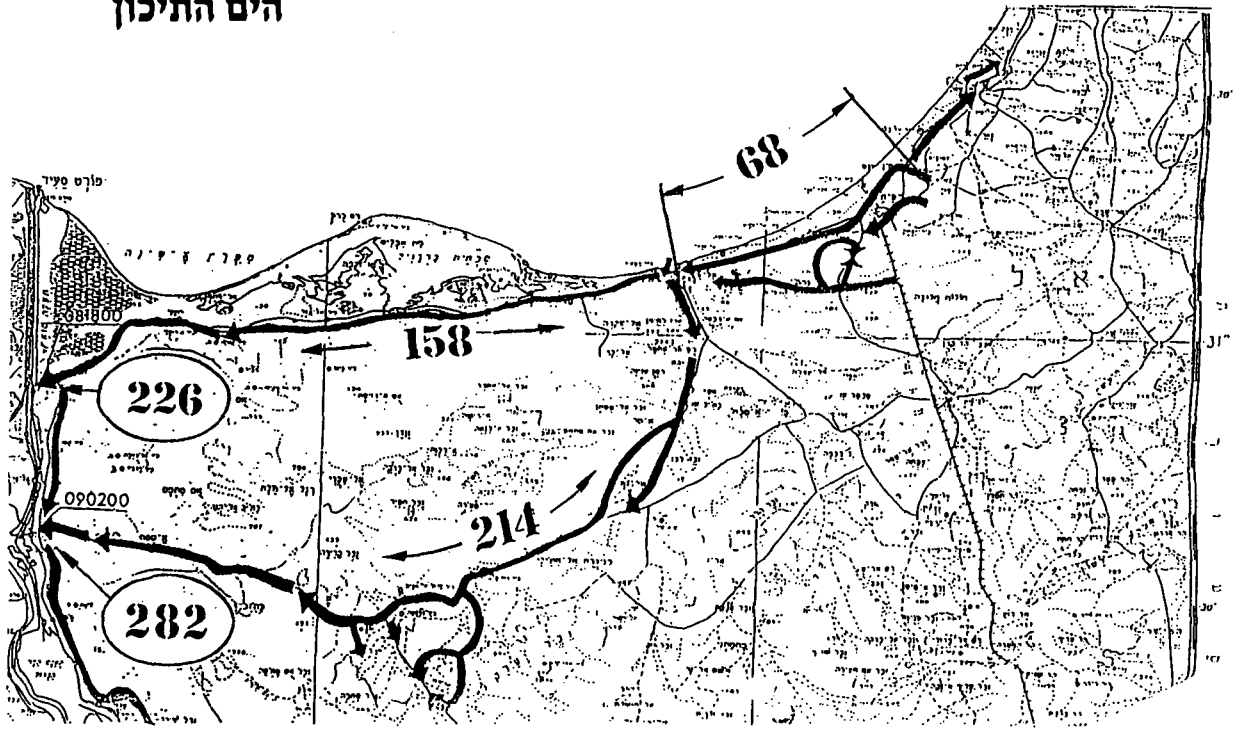
לפרקי זמן ארוכים. הטנק והעוצבות המשורינות, המושתתות עליו, מהווים אפוא שילוב יחיד במינו של "כוח מחץ" ושל "כוח עמידה", ההופכים אותם לכוח היבשתי התכליתי ביותר.

אין תימה אפוא, שעוצבות משוריניות הכריעו קרבות ומערכות שלמות במלחמת-העולם השנייה. לעוצבות

מרשם 2: הגנה היקפית - אופקית ואנכית

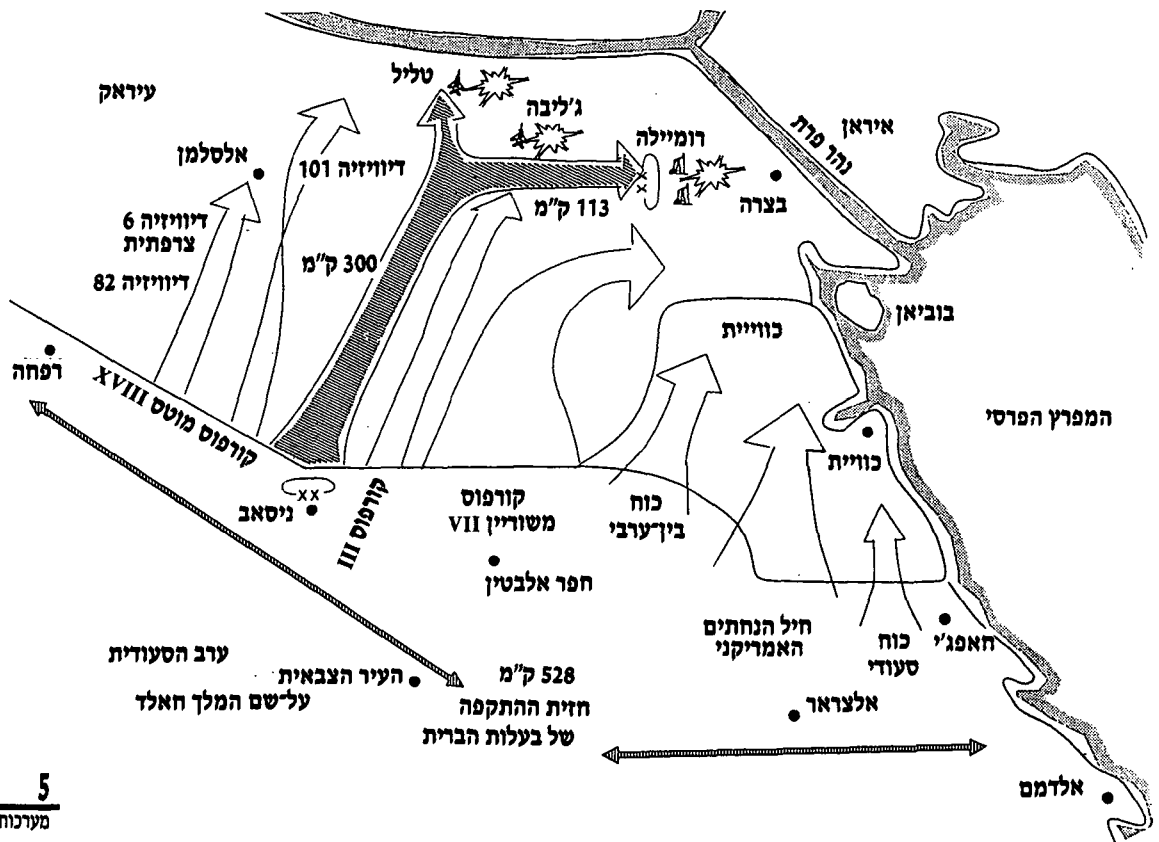
הים התיכון

המספרים - מרחקים בק"מ

מרשם 3: אוגדה הפלדה במלחמת ששת הימים

מרשם 4: "סופת מדבר"

מרשם 5: שריון מודולרי לטנק

"מרכבה"

ב. המטוס חולל בתחילת המאה מהפכה באמנות המלחמה כיוון שאפשר לנהל מלחמה ברמה האסטרטגית על-ידי שילוב של אש ושל תנועה. עד להופעת המטוס התקיים השילוב הזה רק ברמה טקטית. מאז הופעת הכוח האווירי כל אימת שהאויב שלט באוויר נפגע חופש התנועה האסטרטגי וחופש התנועה המבצעי של כוחות משוריינים. בנסיבות כאלה לא הצליחו העוצבות המשוריינות לנצל את מלוא ניידותן האסטרטגית והמבצעית. לעתים הן לא היו מסוגלות לבצע מסעי התקרבות ולהיערך לקרב הכרעה. עובדה זו גרעה חלק נכבד מתכליתותן. האילוצים האלה יצטמצמו בעתיד בגלל מערכות מתקדמות תכליתיות יותר להגנה נגד מטוסים, שיקטינו את האיום מן האוויר.

בעתיד ייהנו כוחות משוריינים מחופש תנועה ויוכלו להביא לידי ביטוי את מלוא כושר הניידות וההלם שמאפיינים אותם – דוגמת הביצועים של כוחות השריון של אותו צד ששלט באוויר במלחמת העולם השנייה. וראו גם דוגמאות ממלחמת ששת הימים וממלחמת המפרץ, הממחישות עניין זה (מרשמים 3-4).

שתי קטיגוריות של טנקים ורק"ם: את מקומה של התפיסה המסורתית, שגרסה קיום טנקים קלים, טנקים בינוניים וטנקים כבדים, נטלה בשנות ה-60 תפיסה חדשה – זו של "טנק המערכה העיקרי" (MBT), שגילם את תכונות כל שלושת הסוגים הקודמים. כיום רווחת תפיסה חדשה, פרי הטכנולוגיה החדשה והצרכים האסטרטגיים, זה לצד זה יתקיימו שני סוגי טנקים – "בעלי ניידות טקטית" ו"בעלי ניידות אסטרטגית".

הסוג הראשון יאופיין במיגון כבד, שיאפשר לו לעמוד בפני התקפה כבדה. הסוג השני צריך להיות קל דיו, כדי להיות יביל-אוויר ועם זאת, מוגן דיו. תכונה כזאת ניתנת להשיג רק בעזרת שריון מיוחד מודולרי, שיאפשר לשנות את משקל טנק, ובעקבותיו – את רמת המיגון של "הטנק בעל הניידות האסטרטגית", בהתאם לנסיבות. השימוש הכללי בשריון מודולרי יחולל מהפכה בתכנון הטנק. שריון כזה כבר הוכנס לשימוש בטנק "מרכבה" סימן 3 (מרשם 5).

גם חיל הרגלים ייאלץ להשתמש בשני סוגים של רכב משורייני: נגמ"ש בעל מיגון נגד נשק קל, נגד רסיסים של פגזי ארטילריה ונגד נשק קל נ"ט בלבד, שיאפשרו לרגלים לערוך מסעי התקרבות תחת אש אויב. הסוג השני של רכב ח"ר יהיה נגמ"ש בעל שריון כבד – נייד כמו הטנק ובעל מיגון כבד יותר מזה של הטנק – שייעודו להקל על הח"ר לבצע את "שלב הלחימה אל היעד", ולהגיע ישירות ככל האפשר לשלב "הלחימה על היעד".

ההתפתחויות הללו מבטיחות, כי היחידות והעוצבות המשוריינות ימשיכו להוות את הכוח המתאים ביותר, גם בעתיד, להילחם באופן האופטימלי, כמתחייב מאמנות המלחמה ומעקרונות המלחמה.

השריון ממשיך אפוא להיות עמוד השדרה של כוחות היבשה.

